

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 23. května 2024 v senátě složeném z předsedy Mgr. Bc. Viktora Macha a soudců JUDr. Luboše Vrby a JUDr. Alexandera Károlyiho odvolání obžalované [jméno] [příjmení], narozené 5. 6. 1994, poškozeného [jméno] [jméno] [příjmení], narozeného [datum], poškozené [jméno] [příjmení], narozené [datum], a státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 12. 2023, č. j. 3 T 3/2021-793

a rozhodl

takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. a), b), d) tr. řádu se napadený rozsudek v celém rozsahu zrušuje a podle § 259 odst. 3 tr. řádu se znovu rozhoduje

takto:

obžalovaná

[jméno] [příjmení], [datum narození] v [obec], [anonymizována dvě slova], trvale bytem [adresa], okres Plzeň-sever,

se uznává vinnou, že

v přesně nezjištěné dny v době od roku 2017 do 21. 6. 2020 v bytě v [obec], [obec a číslo], okr. Plzeň - sever, v době, kdy měla jednou za 14 dní o víkendu společně se svým druhem [jméno] [příjmení] v péči jeho nezletilého syna [jméno] [jméno] [příjmení], [datum narození], jehož nízký věk dobře znala, nezl. [jméno] [jméno] [příjmení]

- v přesně nezjištěném počtu případů zavřela do kumbálu a nechala ho tam, až se pokakal a počůral, výkaly a moč ho pak donutila po sobě uklidit,

- v jednom případě mu lepicí páskou zalepila oči i pusy a lanem mu přivázala ruce a nohy k posteli, až ho to bolelo,
- v jednom případě ho zabalila do černého gumového pytle, do pusy mu dala tzv. Venušiny kuličky, a na hlavu mu dala plynovou masku,
- v jednom případě mu svázala ruce za tělem a zalepila oči páskou a ... mu zasouvala neznámý předmět, což ho bolelo,
- v jednom případě jej v blíže neurčeném motorovém vozidle donutila sednout si vedle ní pod palubní desku, zalepila mu oči lepicí páskou, dala mu okolo krku blíže nezjištěné škrtidlo, tím jej škrtila a říkala mu "lízej",

to vše v úmyslu získat u nezletilého respekt a donutit jej, aby ji poslouchal v době nepřítomnosti jeho otce,

tedy:

týrala osobu, která je v její péči,

čímž spáchala

přečin týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1 tr. zákoníku

a odsuzuje se za to

podle § 198 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 3 (tří) roků.

Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku se výkon trestu podmíněně odkládá a podle § 82 odst. 1 tr. zákoníku se stanoví zkušební doba v trvání 5 (pět) roků.

Podle § 228 odst. 1 tr. řádu je obžalovaná povinna uhradit poškozenému [jméno] [jméno] [příjmení], [datum narození], na náhradu nemajetkové újmy ve formě prožitých duševních útrap částku 250 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,50 % od 9. 7. 2021 do zaplacení.

Podle § 229 odst. 2 tr. řádu se poškozený [jméno] [jméno] [příjmení] odkazuje se zbytkem svého nároku na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle § 228 odst. 1 tr. řádu je obžalovaná povinna uhradit poškozené [jméno] [příjmení], [datum narození], bytem Tháмова 18, Plzeň, na náhradu nemajetkové újmy ve formě prožitých duševních útrap částku 50 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,50 % od 9. 7. 2021 do zaplacení.

Podle § 229 odst. 2 tr. řádu se [jméno] [příjmení], [datum narození], bytem Tháмова 18, Plzeň, odkazuje se zbytkem svého nároku na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle § 256 tr. řádu se odvolání státního zástupce a poškozených [jméno] [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] zamítají.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Krajského soudu v Plzni z 11. 12. 2023, č.j. 3 T 3/2021-793, byla obžalovaná [jméno] [příjmení] uznána vinnou, že

1) v přesně nezjištěné dny v době od roku 2017 do 21. 6. 2020 v bytě v [obec], [obec a číslo], okr. Plzeň - sever, v době, kdy měla jednou za 14 dní o víkendu společně se svým druhem [jméno] [příjmení] v péči jeho nezletilého syna [jméno] [jméno] [příjmení], [datum narození], jehož nízký věk dobře znala, nezl. [jméno] [jméno] [příjmení]

- v přesně nezjištěném počtu případů zavřela do kumbálu a nechala ho tam, až se pokakal a počůral, výkaly a moč ho pak donutila po sobě uklidit,

- v jednom případě mu lepicí páskou zalepila oči i pusy a lanem mu přivázala ruce a nohy k posteli, až ho to bolelo,

- v jednom případě ho zabalila do černého gumového pytle, do pusy mu dala tzv. Venušiny kuličky, a na hlavu mu dala plynovou masku,

to vše v úmyslu získat u nezletilého respekt a donutit jej, aby ji poslouchal v době nepřítomnosti jeho otce, tedy jiného násilím nutila, aby něco konal a strpěl,

2) v přesně nezjištěné dny v době od roku 2017 do 21. 6. 2020 v bytě v [obec], [obec a číslo], okr. Plzeň - sever, v době, kdy měla jednou za 14 dní o víkendu společně se svým druhem [jméno] [příjmení] v péči jeho nezletilého syna [jméno] [jméno] [příjmení], [datum narození], jehož nízký věk dobře znala, nezl. [jméno] [jméno] [příjmení] v úmyslu uspokojit svůj pohlavní pud

- ho osahávala na přirození,

- v jednom případě mu svázala ruce za tělem, zalepila oči páskou a do [anonymizováno 6 slov], což ho bolelo,

- ho v jednom případě v blíže neurčeném motorovém vozidle donutila sednout si vedle ní pod palubní desku, zalepila mu oči lepicí páskou, dala mu okolo krku blíže nezjištěné škrtidlo, tím jej škrtila a říkala mu "lízej",

tedy jiného násilím donutila k pohlavnímu styku, čin spáchala způsobem srovnatelným se souloží a na dítěti mladším patnácti let, pod třetí odrážkou se dopustila jednání bezprostředně směřujícího k dokonání trestného činu a jehož se dopustila v úmyslu násilím jiného donutit k pohlavnímu styku, čin spáchat způsobem srovnatelným se souloží a na dítěti mladším patnácti let,

a tak měla spáchat ad 1) pokračující přečin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, ad 2) pokračující zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, dílem dokonáný (odrážka první a druhá), dílem nedokonáný ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku (odrážka třetí). Za to byla obžalovaná odsouzena podle § 185 odst. 3, § 43 odst. 1 a § 58 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 4 let, a podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byla obžalovaná pro výkon tohoto trestu zařazena do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. řádu byla obžalované uložena povinnost uhradit poškozenému [jméno] [jméno] [příjmení], na náhradě nemajetkové újmy částku 250 000 Kč se zákonným úrokem od 9. 7. 2021 do zaplacení, dále byla obžalované uložena povinnost uhradit poškozené [jméno] [příjmení] na náhradě nemajetkové újmy částku 50 000 Kč se zákonným úrokem od 9. 7. 2021 do zaplacení. Oba poškození byli podle § 229 odst. 2 tr. řádu odkázáni se zbytkem svého nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Proti tomuto rozsudku podali v zákonné lhůtě odvolání obžalovaná [jméno] [příjmení], poškozený [jméno] [jméno] [příjmení], poškozená [jméno] [příjmení] a státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni (dále jen, „státní zástupce“).

3. Obžalovaná [jméno] [příjmení] podala odvolání do výroku o vině, trestu i do výroků, jimiž jí byla uložena povinnost k náhradě nemajetkové újmy. Poukázala na to, že soud I. stupně nepostupoval podle zrušovacího usnesení Vrchního soudu v Praze a nezjistil skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, provedené důkazy zákonným způsobem nehodnotil podle § 2 odst. 6 tr. řádu jak jednotlivě, tak i v jejich souhrnu, a že napadený rozsudek neodůvodnil podle ustanovení § 125 tr. řádu. Učiněné závěry soudu I. stupně z provedeného dokazování nevyplývají a napadený rozsudek je nepřezkoumatelný. Obžalovaná upozornila, že ačkoli soud I. stupně změnil právní kvalifikaci jednání uvedeného pod bodem 1) napadeného rozsudku na přečin vydírání dle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, obžalovanou na tuto změnu právní kvalifikace dle § 225 odst. 2 tr. řádu neupozornil, napadené rozhodnutí je proto překvapivé a bylo porušeno právo obžalované na obhajobu. Dále nebylo náležitě odůvodněno v souvislosti s právní kvalifikací uvedeného přečinu prokázání znaků objektivní ani subjektivní stránky, tedy nelze dovodit, že by se obžalovaná dopustila spáchání přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Soud I. stupně se také nezabýval zásadou subsidiarity trestní represe dle ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

4. Obžalovaná [jméno] [příjmení] poukázala na možnou spornou motivaci pro výpověď poškozeného, kdy poškozený prohlásil, že obžalovanou nemá rád. Obžalovaná namítla nevěrohodnost výpovědi poškozeného, a upozornila na konkrétní rozpory ve výpovědích poškozeného ze dne 1. 7. 2020 a ze dne 13. 11. 2020, jež se týkají zásadních skutečností, na nichž je mimo jiné postaveno trestní stíhání obžalované, kdy poškozený ve výpovědi dne 1. 7. 2020 popírá, že by k [anonymizována tři slova] do [anonymizována dvě slova] došlo, ve výpovědi dne 13. 11. 2020 uvádí, že mu obžalovaná [anonymizována tři slova] [anonymizováno]. Obžalovaná dále upozornila na obsah výpovědi poškozeného ze dne 1. 7. 2020, kde mimo jiné uvedl, že se na tabletu dívá na horor sprostá Greny, je to hra, jsou tam sprostá videa. Na dotaz vrchní komisařky, o co tam jde a co se stalo, uvádí poškozený: „Pak říkali, že jsme naši nůžky, který si narveme do prdele.“ Obžalovaná má za to, že není vyloučené, že si vjemy z uvedené hry, příp. jiných z jiných internetových her či videí, může projektovat do vlastní osoby (jak vyplývá ohledně jiné skutečnosti ze znaleckého posudku PhDr. Bc. [jméno] [příjmení]) a následně promítnout do své výpovědi. Také z výpovědi [jméno] [příjmení] i [jméno] [příjmení] je patrný výrazně negativní vztah [jméno] [příjmení] jak k obžalované, tak i k otci poškozeného [jméno] [příjmení], se kterým vede i civilní spor u Okresního soudu Plzeň – sever. Obžalovaná proto považuje výpověď [jméno] [příjmení] za nevěrohodnou a poukázala na možnou manipulaci [jméno] [příjmení] ve vztahu k poškozenému.

5. Ve vztahu k výpovědi poškozeného ze dne 1. 7. 2020 provedenou jako neodkladný a neopakovatelný úkon obžalovaná namítla, že dle § 102 odst. 2 věty první tr. řádu se jedná o nutný případ, kdy měl být poškozený vyslechnut opakovaně při hlavním líčení. Odepřením provedení výsledku poškozeného při hlavním líčení bylo porušeno její právo na obhajobu a tím i její právo na spravedlivý proces ve smyslu ustanovení čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

6. Obžalovaná dále poukázala na závěry znaleckého posudku doc. MUDr. [jméno] [příjmení], CSc. a prof. PhDr. [jméno] [příjmení], PhD DrSc., z nichž vyplývá, že u obžalované nebyla zjištěna žádná forenzně významná duševní porucha či choroba, ani parafilie; sexuálně deviantní zájmy a praktiky realizovala z iniciativy svého partnera s tím, že ona sama je k sexuálnímu uspokojení nevyžaduje. A upozornila na konstatování znalce, že pokud se obžalovaná skutečně dopustila popsáního jednání, pak zřejmě nejednala s úmyslem pohlavně se vzrušit a ukojit. Obžalovaná dále namítla, že ani uvedené provedené důkazy, které významně svědčí ve prospěch obžalované, zejména ve vztahu k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu znásilnění dle ustanovení § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, soud I. stupně nehodnotil, nečinil z nich, kromě jejich konstatování, žádné závěry.

7. Závěr soudu I. stupně, že, „pokud již jednou obžalovaná přistoupila k výše popsaným fyzickým trestům, nemá (soud) důvodu nevěřit poškozenému, že došlo i k trestům dalším v podobě zavírání do kumbálu, sprchování studenou vodou či překonání odporu poškozeného k jídlu násilným krmením“ (byť poslední dvě jednání byla z popisu skutku vyloučena), nevyplývá z provedeného dokazování, stejně jako další závěry soudu I. stupně, které se týkají žalovaného jednání, např. že sahala poškozenému na přirození nikoli v koupelně při mytí, nýbrž na posteli, že [anonymizováno] [role v řízení] [anonymizováno 5 slov], že byla poškozeným orálně uspokojována atp. Tyto závěry soudu I. stupně nelze považovat za výsledek uvedeného zákonem stanoveného důkazního postupu. Ze skutečnosti, že obžalovaná měla s poškozeným výchovné problémy a že jej jí popsaným způsobem potrestala, nelze bez dalšího vyvozovat, že se dopustila jednání popsáního ve výroku napadeného rozsudku, a že spáchala ve výroku napadeného rozsudku uvedené trestné činy.

8. Obžalovaná dále poukázala na nepřiměřenou přísnost uloženého trestu. Soud I. stupně se nedostatečně zabýval rodinnými a osobními poměry obžalované. Obžalovaná v této souvislosti uvádí, že je matkou nezletilého syna [jméno] [příjmení], [datum narození], který je na ni odkázán výživou, sama je v pokročilém stupni těhotenství, její výkon trestu odnětí svobody by mohl ohrozit řádnou výchovu a výživu nezletilého syna [jméno] i nenarozeného potomka, na její pomoc je v mnoha případech odkázána také prababička [jméno] [příjmení], [datum narození]. Obžalovaná namítla, že jsou zde závažné důvody spočívající v uvedené péči o své blízké, které odůvodňují ve

smyslu ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku podstatné snížení uloženého trestu odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby, současně má za to, že je možné dosáhnout nápravy trestem kratšího trvání v kontextu se závěry znaleckého posudku.

9. Ve vztahu k uložení povinnosti nahradit nemajetkovou újmu, a to oběma poškozeným, obžalovaná namítla nesplnění povinnosti poškozeného kromě výše požadované částky specifikovat náhradu jaké nemajetkové újmy žádá a zároveň poukázala na povinnost soudu I. stupně rozhodujícího v adhezní, uvést, jaký druh uplatněného nároku svým rozhodnutím kompenzuje. Dále obžalovaná namítla, že z odůvodnění napadeného rozsudku v části týkající se přiznání nemajetkové újmy poškozené [jméno] [příjmení] není patrné, v jaké výši náhradu nemajetkové újmy požaduje ani náhradu jaké nemajetkové újmy požaduje.

10. Obžalovaná proto navrhla, aby Vrchní soud v Praze napadené rozhodnutí zrušil a podle § 259 odst. 1 tr. řádu věc vrátil soudu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí, a zároveň nařídil, aby věc byla projednána a rozhodnuta v jiném složení senátu.

11. Poškozený [jméno] [jméno] [příjmení] podal odvolání do výroku o náhradě škody, resp. výroku, kterým byl se zbytkem svého nároku na náhradu škody odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. V odvolání zejména namítá, že mu byla na náhradě nemajetkové újmy přiznána nepřiměřeně nízká částka a neodpovídá částkám, které v obdobných věcech shledal jako přiměřené Nejvyšší soud a Ústavní soud. Poškozený [jméno] [jméno] [příjmení] rovněž nesouhlasí s nezbytností stanovit výši nemateriální újmy znaleckým posudkem, když se v daném případě jedná o otázku právní a není možné ji znalecky hodnotit. Poškozený namítl, že je nutno přihlídnout ke skutečnosti, že se obžalovaná protiprávního činu dopustila v přímém úmyslu, opakovaně hrubě zasáhla do rozhodování poškozeného o jeho tělesné integritě, sexuální útoky směřovala proti dítěti mladšímu patnácti let a využívala jeho důvěry vyplývající z jejich rodinného či obdobného vztahu, což lze považovat za jiné obdobně závažné důvody ve smyslu § 2957 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2016, č. j. 4 Tdo 482/2016). K výši požadované částky dospěl poškozený zejména s ohledem na charakter jednání obžalované, intenzitu, způsob provedení a délku doby, po kterou docházelo nejen k sexuálním atakům vůči poškozenému, opakovanost zásahů, jeho nízký věk, vysokou společenskou škodlivost u zločinu týrání svěřené osoby a zločinu znásilnění dítěte mladšího patnácti let a možné negativní důsledky na zdárný vývoj poškozeného, rovněž sekundární viktimizaci poškozeného, který musel vypovídat před orgány činnými v trestním řízení nebo u znalců. Obžalovaná se předmětného jednání na poškozeném dopouštěla jako starší a respektovaná autorita z pozice blízké osoby jako nevlastní matka poškozeného a družka otce poškozeného. Poškozený dále odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2016, č. j. 4 Tdo 482/2016, ze dne 16. 7. 2019, č. j. 7 Tdo 640/2019, a ze dne 22. 6. 2017, č. j. 8 Tdo 478/2017, a dále na nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 8. 2021, č. j. II. ÚS 3003/20, a na nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2023, č. j. I. ÚS 1222/22. Vzhledem ke shora uvedenému poškozený [jméno] [jméno] [příjmení] navrhl, aby Vrchní soud v Praze napadený rozsudek ve výroku, kterým byl se zbytkem svého nároku na náhradu škody odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních, zrušil, a rozhodl tak, že je mu obžalovaná povinna nahradit na náhradě nemajetkové újmy i zbývající částku 200 000 Kč se zákonným úrokem ve výši 8,5 % od 9. 7. 2021 do zaplacení, tj. celkem částku 450 000 Kč se zákonným úrokem ve výši 8,5 % od 9. 7. 2021 do zaplacení.

12. Poškozená [jméno] [příjmení] podala odvolání, které směřuje do výroku o náhradě škody, resp. výroku, kterým byla poškozená se svým nárokem na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. V odvolání zejména namítá, že jí byla na náhradě nemajetkové újmy za vníklé duševní útrapy přiznána nepřiměřeně nízká částka. Rovněž nesouhlasí s nezbytností stanovit výši nemateriální újmy znaleckým posudkem, když se v daném případě jedná o otázku právní a není možné ji znalecky hodnotit. Poškozená se dále neztotožnila s názorem soudu I. stupně, že výši náhrady je nutno přiznat i s ohledem na obžalovanou udávaný příjem, když majetkové poměry

škůdce (obžalované) s vyčíslením výše náhrady nemajetkové újmy pro poškozenou nesouvisí. Jednání obžalované poškozenou postihuje natolik výrazně a osobně, že v tom spatřuje takové osobní neštěstí, které nelze odčinit jinak než přiznáním přiměřeného zadostiučinění, přičemž pro poškozenou je zásah do osobnostní sféry srovnatelně či obdobně tíživý jako vůči jejímu synovi. Předmětnými zločiny spáchanými na nezletilém synovi poškozené bylo podstatným způsobem zasaženo do jejího rodinného života, poškozená od té doby trpí psychickými potížemi, nebyla schopna normálně žít a chodit do zaměstnání, a to minimálně ode dne následujícího po svém výsledku v této trestní věci na policii, proto byla poškozená od 19. 11. 2020 až do 9. 3. 2021 v pracovní neschopnosti. Psychické potíže řešila poškozená s odborníky a užívala úlevové léky, přičemž duševní útrapy poškozené vznikly v souvislosti se skutky, pro které je obžalovaná trestně stíhána a v souvislosti s vedením tohoto trestního řízení. Zároveň je pro poškozenou nepříjemné se celou záležitostí se opakovaně zabývat a tímto si výše uvedené nepříjemné prožitky neustále vybavovat. Vzhledem k výše uvedenému poškozená [jméno] [příjmení] navrhla, aby Vrchní soud v Praze soud napadený rozsudek ve výroku, kterým byla se zbytkem svého nároku na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních, zrušil, a rozhodl tak, že obžalovaná je povinna nahradit poškozené na náhradě nemajetkové újmy i zbývající částku 100 000 Kč se zákonným úrokem ve výši 8,5 % od 9. 7. 2021 do zaplacení, tj. celkem částku 150 000 Kč se zákonným úrokem ve výši 8,5 % od 9. 7. 2021 do zaplacení.

13. Odvolání státního zástupce směřuje proti výroku o vině i trestu a bylo podáno v neprospěch obžalované. Státní zástupce se předně vymezil vůči právnímu posouzení činu pod bodem 1) jako pokračujícímu přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku a podotkl, že jednání poškozené nebylo motivováno tím, aby poškozeného k něčemu donutila, nýbrž tím, aby ho potrestala. Pakliže obžalovaná svým jednáním sledovala potrestání poškozeného ponižujícím a trýznivým způsobem, vykazuje to dle názoru státního zástupce znaky týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1 tr. zákoníku, nikoli vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Dále státní zástupce poukázal na nesplnění podmínek pro uložení trestu pod dolní hranici zákonné sazby podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku, jehož uložení by vždy mělo být odůvodněno jen mimořádnými okolnostmi, které se v dané kvalitě a kvantitě pravidelně nevyskytují, nikoli běžně se vyskytujícími skutečnostmi, vedením řádného života, péčí o nezletilé dítě. Vzhledem k výše uvedenému státní zástupce navrhl, aby Vrchní soud v Praze podle § 258 odst. 1 písm. d), e) tr. řádu napadený rozsudek zrušil, a aby podle § 259 odst. 3 tr. řádu sám ve věci rozhodl tak, že se obžalovaná uznává vinnou pod bodem 1) z přečinu týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1 tr. zákoníku a pod bodem 2) z pokračujícího zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, dílem dokonatého a dílem ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, a aby za toto jednání uložil obžalované trest odnětí svobody nepodmíněně na 5 let se zařazením do věznice s ostrahou, a aby ji uložil povinnost k náhradě škody ve shodě s napadeným rozsudkem.

15. Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž byla podána odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, a shledal, že odvolání obžalované je důvodné, naopak odvolání poškozených a státního zástupce shledal nedůvodnými.

16. Vrchní soud v Praze se projednávanou věcí zabýval již potřetí. V předchozích řízeních Vrchní soud v Praze apeloval na dodržování ustanovení § 125 odst. 1 tr. řádu v intencích ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. řádu, tedy aby soud I. stupně zjistil skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a aby provedené důkazy hodnotil nejen jednotlivě, ale zejména ve všech jejich souvislostech, a to s vysokou mírou pečlivosti. Soud I. stupně však apelům Vrchního soudu v Praze po jeho prvním i druhém zrušovacím usnesení plně nedbal. Proto nelze než konstatovat, že ani v tomto případě se vytýkané vady soudu I. stupně nepodařilo odstranit.

17. Úkony trestního řízení byly zahájeny dne 23. 6. 2020 na základě osobního oznámení od [jméno] [příjmení], [datum narození], ve věci znásilnění a dalšího nevhodného jednání ke škodě pravnuka (pozn. Vrchního soudu v Praze, [jméno] [jméno] [příjmení]). Trestní stíhání obžalované bylo podle

§ 160 odst. 1 tr. řádu zahájeno usnesením Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje, Odbor obecné kriminality, Nádražní 2, 306 28 Plzeň, ze dne 11. 11. 2020, č. j. KRPP-69142-70/TC-2020-030070, pro zločin znásilnění podle § 185 odst. 1., odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku v jednočinném souběhu se zločinem týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, kterého se obžalovaná měla dopustit tím, že v přesně nezjištěné době nejméně od roku 2017 do 21. 6. 2020, při návštěvách, k nimž docházelo jednou za 14 dní o víkendu, v bytě na adrese [adresa], okr. Plzeň – sever, měla dát nezletilému [jméno] [jméno] [příjmení], [datum narození], na krk ostrý nůž, s tím, že ho podřízne, dále mu narvala do pusy rozcupovaný párek, dávala mu ve vaně, boxy“ do žaludku, až nemohl dýchat a bolela ho hlava, zavřela jej do kumbálu až plakal, kdy se tam pokakal a vyčůral do skleniček, což pak musel utřít tričkem a pak tričko vyprat, dále mu vzala mobil a lepící páskou mu zalepila oči i pusy a páskou mu přivázala ruce za záda k židli až ho to bolelo a brečel, když šel spát, tak za ním přišla v šatech fialové barvy a v úmyslu se sexuálně uspokojit, mu zalepila oči, dala mu nějakou masku, přičemž musel na posteli roztáhnout nohy a ruce, pak ho přivázala k posteli, [anonymizováno 11 slov], a [anonymizováno 7 slov], kdy uvedené jednání prověřovaná dělala v době, když nebyl nikdo jiný doma, a dále pak, když byla s nezletilým v blíže neurčeném vozidle, měla na sobě stejné šaty fialové barvy, poškozený byl pod palubní deskou, dala mu okolo krku provaz, škrtila jej a opakovaně mu říkala a řvala na něj, lízej mi“, přičemž jako současná družka otce nezletilého jednoznačně věděla, že ještě nedovršil věku 15 let.

18. Dne 2. 3. 2021 podal státní zástupce podle § 176 odst. 1 tr. řádu obžalobu, dle níž měla obžalovaná v přesně nezjištěné dny v době od roku 2017 do 21. 6. 2020, v bytě v , , okr. Plzeň – sever, v době, kdy měla jednou za 14 dní o víkendu společně se svým druhem [jméno] [příjmení] v péči jeho nezletilého syna [jméno] [jméno] [příjmení], [datum narození], jehož nízký věk dobře znala, nezl. [jméno] [jméno] [příjmení] v přesně nezjištěném počtu případů zavřít do kumbálu a nechat ho tam, až se pokakal a počůral, výkaly a moč ho pak donutila po sobě uklidit, jindy mu lepící páskou zalepila oči i pusy a páskou mu přivázala ruce za záda k posteli, až ho to bolelo, nebo ho zabalila do černého gumového pytle, do pusy mu dala tzv. Venušiny kuličky, dala mu na hlavu plynovou masku, přikládala si ho k obnaženému prsu, osahávala ho na přirození, v jednom případě mu přivázala ruce, zalepila mu oči páskou a [anonymizováno 10 slov], dále ho v blíže neurčeném motorovém vozidle donutila sednout si vedle ní pod palubní desku, zavázala mu oči, dala mu okolo krku provaz, provazem jej škrtila a řvala na něj, lízej mi“, čímž obžalovaná měla spáchat zločin týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, v jednočinném souběhu se zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2, písm. a), odst. 3, písm. a) tr. zákoníku.

19. Soudem I. stupně byl ve věci vyhlášen první odsuzující rozsudek dne 19. 10. 2021, č. j. 3 T 3/2021-583, jímž byla obžalovaná uznána vinnou tím, že v přesně nezjištěné dny v době od roku 2017 do 21. 6. 2020 v bytě v , okr. Plzeň – sever, v době, kdy měla jednou za 14 dní o víkendu společně se svým druhem [jméno] [příjmení] v péči jeho nezletilého syna [jméno] [jméno] [příjmení], [datum narození], jehož nízký věk dobře znala, nezl. [jméno] [jméno] [příjmení]

-) v přesně nezjištěném počtu případů zavřela do kumbálu a nechala ho tam, až se pokakal a počůral, výkaly a moč ho pak donutila po sobě uklidit,

-) v jednom případě mu lepící páskou zalepila oči i pusy a lanem mu přivázala ruce a nohy k posteli, až ho to bolelo,

-) v jednom případě ho zabalila do černého gumového pytle, do pusy mu dala tzv. Venušiny kuličky, a na hlavu mu dala plynovou masku,

-) osahávala ho na přirození,

-) v jednom případě mu svázala ruce za tělem, zalepila oči páskou a do [anonymizováno 9 slov],

-) v jednom případě ho v blíže neurčeném motorovém vozidle donutila sednout si vedle ní pod palubní desku, zalepila mu oči lepicí páskou, dala mu okolo krku blíže nezjištěné škrtidlo, tím jej škrtila a říkala mu,, lízej“,
-) v jednom případě ho násilím nutila jíst, kdy mu nacpala do úst párek,
-) při mytí ho polévala studenou vodou,

čímž spáchala zločin týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku v jednočinném souběhu se zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, a byla odsouzena podle § 185 odst. 3 a § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 5 let; podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku bylo rozhodnuto, že se obžalovaná pro výkon tohoto trestu zařazuje do věznice s ostrahou; podle § 228 odst. 1 tr. řádu byla obžalovaná uložena povinnost uhradit poškozenému [jméno] [jméno] [příjmení], [datum narození], na náhradě nemajetkové újmy částku 100 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 9. 7. 2021 do zaplacení. Podle § 229 odst. 2 tr. řádu byl poškozený [jméno] [jméno] [příjmení] odkázán se zbytkem svého nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních, stejně tak soud I. stupně podle § 229 odst. 1 tr. řádu se svým nárokem na náhradu škody odkázal [jméno] [příjmení], [datum narození], na řízení ve věcech občanskoprávních.

20. Z podnětu podaných odvolání poškozeného a obžalované, byl usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 2. 2022, č. j. 2 To 122/2021-640, podle § 258 odst. 1 písm. b), c), d), f) tr. řádu rozsudek soudu I. stupně ze dne 19. 10. 2021, č. j. 3 T 3/2021-583, zrušen a podle § 259 odst. 1 tr. řádu byla věc vrácena soudu I. stupně k novému rozhodnutí, přičemž Vrchní soud v Praze zejména poukázal na nutnost doplnění dokazování, a upozornil na skutečnost, že z odůvodnění rozsudku soudu I. stupně není zřejmé a zůstalo neodůvodněno, jak vnímá soud I. stupně jednočinný souběh zločinu týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, 2 písm. d) tr. zákoníku se zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, když sám nepřihradil konkrétní skutková zjištění konkrétní právní kvalifikaci tak, aby bylo naprosto jasné, které jednání má sexuální podtext a které nikoliv. Dále Vrchní soud v Praze podotkl, že soudem I. stupně nebylo dostatečně vysvětleno, zda a proč lze v konkrétním jednání popsaném ve skutkové části výroku rozsudku hovořícím o cpaní párku do úst poškozeného a polévání poškozeného studenou vodou shledat trestněprávní souvislosti. Vrchní soud v Praze uložil soudu I. stupně, aby byl na poškozeného vypracován znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, který by zejména zodpověděl otázku, jaký je současný duševní stav poškozeného, zda trpí či trpěl nějakou duševní poruchou, zda v souvislosti s projednávaným jednáním u něj došlo k rozvoji posttraumatické stresové poruchy a další, z pohledu znalce významné skutečnosti.

21. Soud I. stupně opatřením ze dne 5. 4. 2022, č. j. 3 T 3/2021-656, postupoval v souladu s pokynem Vrchního soudu v Praze a přibral MUDr. [jméno] [příjmení], znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, specializace dětská psychiatrie. Znalec však upozornil na značné a velmi významné riziko sekundární traumatizace poškozeného, s přihlédnutím k tomu, že události se měly odehrávat v poměrně nízkém věku dítěte, nebyly vnímány jako sexuálně podbarvené, dítěti se velmi pravděpodobně podařilo najít kompenzační mechanismy, věc odsunout do pozadí zájmu, případně vytěsnit.

22. Soudem I. stupně byl ve věci vyhlášen druhý odsuzující rozsudek dne 24. 5. 2022, č. j. 3 T 3/2021-583, jímž byla obžalovaná uznána vinnou tím, že v přesně nezjištěné dny v době od roku 2017 do 21. 6. 2020 v bytě v [obec], [obec a číslo], okr. Plzeň – sever, v době, kdy měla jednou za 14 dní o víkendu společně se svým druhem [jméno] [příjmení] v péči jeho nezletilého syna [jméno] [jméno] [příjmení], [datum narození], jehož nízký věk dobře znala, nezl. [jméno] [jméno] [příjmení]

-) v přesně nezjištěném počtu případů zavřela do kumbálu a nechala ho tam, až se pokakal a počůral, výkaly a moč ho pak donutila po sobě uklidit,
 -) v jednom případě mu lepicí páskou zalepila oči i pusy a lanem mu přivázala ruce a nohy k posteli, až ho to bolelo,
 -) v jednom případě ho zabalila do černého gumového pytle, do pusy mu dala tzv. Venušiny kuličky, a na hlavu mu dala plynovou masku,
 -) v jednom případě ho násilím nutila jíst, kdy mu nacpala do úst párek,
 -) při mytí ho polévala studenou vodou,
- a dále v úmyslu uspokojit svůj pohlavní pud
-) ho osahávala ho na přirození,
 -) v jednom případě svázala ruce za tělem, zalepila oči páskou a [anonymizováno 10 slov],
 -) ho v jednom případě v blíže neurčeném motorovém vozidle donutila sednout si vedle ní pod palubní desku, zalepila mu oči lepicí páskou, dala mu okolo krku blíže nezjištěné škrtidlo, tím jej škrtila a říkala mu, „lízej“,

čímž spáchala jednak přečin týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1 tr. zákoníku, jednak zločin znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a byla odsouzena podle § 185 odst. 3, § 43 odst. 1 a § 58 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 4,5 roku; podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku bylo rozhodnuto, že se obžalovaná pro výkon tohoto trestu zařazuje do věznice s ostrahou; podle § 228 odst. 1 tr. řádu byla obžalovaná uložena povinnost uhradit poškozenému [jméno] [jméno] [příjmení], [datum narození], na náhradu nemajetkové újmy částku 250 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 9. 7. 2021 do zaplacení, a poškozené [jméno] [příjmení], [datum narození], byla na náhradu nemajetkové újmy uložena povinnost zaplatit poškozené částku 50 000 Kč, přičemž podle § 229 odst. 2 tr. řádu byli poškozený [jméno] [jméno] [příjmení] a poškozená [jméno] [příjmení] odkázáni se zbytkem svého nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

23. Z podnětu podaných odvolání poškozeného, poškozené, obžalované a státního zástupce byl usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 10. 2022, č. j. 2 To 62/2022-728, podle § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. řádu rozsudek soudu I. stupně ze dne 24. 5. 2022, č. j. 3 T 3/2021-672, znovu zrušen a podle § 259 odst. 1 tr. řádu byla věc vrácena soudu I. stupně k novému rozhodnutí, přičemž Vrchní soud v Praze nyní mimo jiné znovu apeloval na soud I. stupně, aby jasné vysvětlil, proč ve vztahu k jednání popsanému pod první odrážkou („kumbál“) přisuzuje trestněprávní relevanci, a to s ohledem na jeho prokázanou četnost, okolnosti, za kterých k tomu jednání mělo dojít či docházet a jeho intenzitu, a v případě předposlední a poslední odrážky („párky“, „polévání vodou“), Vrchní soud v Praze poukázal na to, že nejasnost toho, z jakých konkrétních skutečností usuzuje soud I. stupně, že tato jednotlivá jednání, tedy jednání, která se vždy odehrála jednou, naplňují zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu. Dále soud I. stupně zmínil, že jednání popsané v poslední odrážce druhé části popisu skutku („lízej“) mělo být pokusem o orální styk, ale dané stádium trestné činnosti nevyjádřil v právní kvalifikaci. Na druhou stranu se Vrchní soud v Praze plně ztotožnil s konstatováním procesní použitelnosti výpovědi poškozeného učiněné v přípravném řízení, a s tím, že nelze přes vyjádření znaleců trvat na vypracování znaleckého posudku ve vztahu k poškozenému.

24. Následně byl ve věci soudem I. stupně vyhlášen třetí odsuzující rozsudek ze dne 11. 12. 2023, č. j. 3 T 3/2021-791, jenž je nyní podanými odvoláními napadán (viz bod 1. toto rozsudku).

25. Námitku obžalované, že ve vztahu k výpovědi poškozeného ze dne 1. 7. 2020 provedené jako neodkladný a neopakovatelný úkon měl být poškozený dle § 102 odst. 2 věty první tr. řádu vyslechnut opakovaně při hlavním líčení, shledal Vrchní soud v Praze nedůvodnou, neboť ze znění

ust. § 102 odst. 2 tr. řádu takovouto povinnost soudu nelze jakkoli dovozovat. Naopak z tohoto zákonného ustanovení vyplývá toliko, že v dalším řízení má být taková osoba vyslechnuta znovu jen v nutných případech. V řízení před soudem je možno na podkladě rozhodnutí soudu provést důkaz přečtením protokolu nebo přehráním obrazového a zvukového záznamu pořízeného o výsledku provedeném prostřednictvím videokonferenčního zařízení i bez podmínek uvedených v § 211 odst. 1 a 2. (...). Bylo tedy na úvaze soudu I. stupně, zda návrhu obhajoby vyhoví či nikoli, jelikož citované ustanovení trestního řádu, takový postup soudu umožňuje, nikoli přikazuje.

26. Současně Vrchní soud v Praze poukazuje na skutečnost, že výslech poškozeného jako svědka nebyl proveden za účasti soudce, a v této souvislosti zdůrazňuje, že výpověď svědka učiněná bez přítomnosti soudce v přípravném řízení jako neodkladný či neopakovatelný úkon za podmínek § 158 odst. 9 a § 158a tr. ř. není v takovém případě jako důkaz procesně použitelná, protože jde o důkaz absolutně neúčinný, tzn. o důkaz, jenž je důsledkem existence podstatné a především neodstranitelné vady spočívající v porušení ustanovení sloužícího k zajištění práv obhajoby a fair procesu, a toto porušení zákona již nelze v dalším řízení odstranit (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 8 Tdo 484/2021). K takovému důkazu pak nelze přihlížet a tím spíše na něm založit rozhodnutí o vině obžalovaného. Z logiky věci pak vyplývá, že protokol o výsledku svědka nemůže být ani přečten ve smyslu § 211 odst. 2 písm. b) tr. ř., protože nebyl proveden způsobem odpovídajícím zákonu.

27. Pro úplnost Vrchní soud v Praze dodává, v souladu s ust. § 158 odst. 6, třetí věta tr. řádu nestanoví-li tento zákon jinak, úřední záznam nelze v řízení před soudem použít jako důkaz. Tedy úřední záznam, jehož vyhotovení následovalo po výpovědi poškozeného jako svědka dne 1. 7. 2020, rovněž nebylo možno v tomto trestním řízení použít. Vrchní soud v Praze je proto přesvědčen, že jediná výpověď poškozeného jako svědka použitelná v rámci tohoto trestního řízení je ta, jež byla poškozeným učiněna až po zahájení trestního stíhání dne 13. 11. 2020.

28. K námitce obžalované, že soud I. stupně změnil právní kvalifikaci jednání uvedeného pod bodem 1) napadeného rozsudku na přečin vydírání dle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, přičemž obžalovanou na tuto změnu právní kvalifikace dle § 225 odst. 2 tr. řádu neupozornil, nutno uvést, že soudem I. stupně byla provedena změna právní kvalifikace jednání uvedeného pod bodem 1), kdy jednání původně kvalifikované jako přečin týrání svěřené osoby dle § 198 odst. 1 tr. zákoníku bylo v nyní napadeném rozsudku kvalifikováno jako pokračující přečin vydírání dle § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

29. Podle § 198 odst. 1 tr. zákoníku kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem. Současně dle § 225 odst. 2 tr. řádu uznat obžalovaného vinným trestným činem podle přísnějšího ustanovení zákona, než podle kterého posuzovala skutek obžaloba, může soud jen tehdy, když obžalovaný byl na možnost tohoto přísnějšího posuzování skutku upozorněn podle § 190 odst. 2. Nestalo-li se tak, je třeba obžalovaného na onu možnost upozornit ještě před vynesením rozsudku, a žádá-li o to, poskytnout mu znovu lhůtu k přípravě obhajoby a hlavní líčení k tomu účelu odročit. Nicméně ustanovení § 225 odst. 2 tr. ř. zakotvuje tuto povinnost explicitně pouze v případech, kdy by jednání obviněného bylo posuzováno toliko podle přísnějšího ustanovení zákona (viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 145/2021, ze dne 19. 5. 2021).

30. Vzhledem k tomu, že v důsledku změny právní kvalifikace soudem I. stupně bylo jednání obžalované posuzováno podle mírnějšího ustanovení zákona, neboť jednání obžalované dříve posouzené jako týrání svěřené osoby dle § 198 odst. 1 tr. zákoníku s možností uložit nepodmíněný trest odnětí svobody v délce trvání až 5 let, bylo nově soudem I. stupně v napadeném rozsudku posouzeno jako vydírání dle § 175 odst. 1 tr. zákoníku s možností uložit nepodmíněný trest odnětí svobody v délce trvání až 4 léta, přičemž přísnější ustanovení je zde takové, které obsahuje vyšší

horní hranici nepodmíněného trestu odnětí svobody, bez ohledu na dolní hranice sazeb tohoto trestu. Z tohoto lze dovodit, že soud I. stupně nebyl v posuzovaném případě povinen na změnu právní kvalifikace obžalovanou upozornit, byť se v daném případě mohlo jevit dané rozhodnutí při užití této právní kvalifikace jako překvapivé. V každém případě však odvolací soud jednání obžalované ve všech jeho částech rozdělených do jednotlivých odrážek posoudil jako přečin týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1 tr. zákoníku, tedy v situaci již dříve užitě právní kvalifikace.

31. Vrchní soud v Praze se nijak neztotožnil s názorem soudu I. stupně týkajícího se právní kvalifikace částí jednání uvedených pod bodem 1) napadeného rozsudku jako přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, a dospěl k závěru, že v tomto případě nebyla naplněna objektivní stránka trestného činu, neboť ze spisového materiálu vyplývá, že jednání obžalované uvedené pod bodem 1) napadeného rozsudku – tj. zavírání poškozeného do kumbálu, až se pokakal a počůral, kdy výkaly a moč nechala obžalovaná poškozeného po sobě uklidit, zalepení očí i pusy lepicí páskou, přivázání rukou a nohou poškozeného k posteli, až ho to bolelo, a zabalení poškozeného do černého gumového pytle, vložení tzv. Venušiny kuličky do úst poškozeného a nasazením plynové masky na hlavu poškozeného, byla formou odvety či trestu za to, že poškozený neuposlechl příkazů či pokynů obžalované, přičemž sama obžalovaná uvedla, že si poškozeného fotila proto, že kdyby to (počůrání zdi nebo trouby) náhodou provedl znovu – tj. neposlouchal by, tak by mu tím pohrozila (viz např. NS 23/2003- 545). Vrchní soud v Praze je přesvědčen, že nelze jednotlivá jednání popsaná ve skutkové větě posuzovat izolovaně, když jako taková ve svém souhrnu – a právě proto - vytváří komplexní jednání, jež pro svou opakovanost, intenzitu a charakter, naplňuje skutkovou podstatu trestného činu týrání svěřené osoby dle § 198 odst. 1 tr. zákoníku.

32. Vrchní soud v Praze dále konstatuje, že jednání obžalované spočívající v osahávání poškozeného na přirození nebylo v rámci dokazování dostatečnou mírou prokázáno, z toho důvodu jej Vrchní soud v Praze ze skutkové větě vypustil. Ve vztahu k jednání obžalované spočívajícím v tom, že tato v jednom případě poškozeného v blíže neurčeném motorovém vozidle donutila sednout si vedle ní pod palubní desku, zalepila mu oči lepicí páskou, dala mu okolo krku blíže nezjištěné škrtidlo, tím jej škrtila a říkala mu, „lízej“, Vrchní soud v Praze dospěl k závěru, že nejsou splněny podmínky pro to, aby bylo možno skutek považovat za trestný čin znásilnění dle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, dílem dokonaný, dílem ve stadiu pokusu, neboť nebyly dostatečně prokázány okolnosti tomu nasvědčující.

33. Předně nutno poukázat na to, že za pohlavní styk se považuje jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby (stejněho nebo jiného pohlaví), (ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. § 185 (Znásilnění). In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2326, marg. č. 1). Jak Nejvyšší soud konstatoval ve svém rozhodnutí ze dne 13. 3. 2013, č. j. 7 Tdo 201/2013-22, za trestný čin znásilnění v jeho základní skutkové podstatě je třeba považovat i jednání, která nejsou pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží, pokud při něm dochází k ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby. Ačkoli v tomto zmíněném případě soud I. stupně uznal obžalovanou vinnou již v kvalifikované skutkové podstatě trestného činu znásilnění, lze i přesto závěry učiněné ve shora citovaném rozhodnutí aplikovat na nyní projednávanou věc, neboť kvalifikovaná skutková podstata rozvíjí skutkovou podstatu základní, a základní skutková podstata je tedy již v kvalifikované skutkové podstatě obsažena, tedy i v případě kvalifikované skutkové podstaty trestného činu znásilnění v jeho odst. 2 a odst. 3 je potřeba, aby při jednání pachatele docházelo k ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby.

34. Shora popsané delikt ní jednání mělo směřovat k pohlavnímu uspokojení pachatele (...) Tedy musí se (...) jednat o činnost vyvolávající ukájení pohlavního pudu, a proto se nejedná o jakékoliv aktivity prováděné na těle, ale jen o takové, které směřují k ukájení pohlavního styku (sic!), proto sem nepatří např. hlazení po hrudníku a břiše pachatele nebo sezení nahého poškozeného na nohou pachatele, jestliže šlo o jednání, které nesouviselo s ukájením pohlavního styku, ale šlo o určitou formu násilí směřující k dosažení jiného cíle (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011,

sp. zn. 7 Tdo 191/2011), (ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. § 185 (Znásilnění). In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2328, marg. č. 3). Vrchní soud v Praze má proto za to, že z provedeného dokazování nelze bez důvodných pochybností dospět k závěru, že obžalovaná byla vedena úmyslem ukájet svůj pohlavní pud. Tuto pochybnost jakkoli nerozptýlí ani závěry uvedené ve znaleckém posudku vypracovaném dne 17. 12. 2020 doc. MUDr. J. Zvěřinou, CSc., prof. PhDr. P. Weissem, PhD DSc., v němž znalci mimo jiné shrnuli, že s úmyslem se pohlavně vzrušit a ukojit obžalovaná zřejmě nejednala. Sexuálně deviantní zájmy a praktiky obžalovaná realizovala z iniciativy svého partnera, jemuž se občas snaží vyhovět. Subjektivní stránka trestného činu znásilnění jako obligatorní znak skutkové podstaty tohoto trestného činu ze shora předestřených důvodů proto nebyla naplněna.

35. Za jednání se sexuálním podtextem soud I. stupně považoval osahávání poškozeného obžalovanou na přirození, svázání rukou za tělem, zalepení očí páskou a zasouvání neznámého předmětu do ... poškozeného a dále jednání obžalované spočívající v tom, že v blíže neurčeném motorovém vozidle donutila poškozeného sednout si vedle ní pod palubní desku, zalepila mu oči lepící páskou, dala mu okolo krku blíže nezjištěné škrtidlo, tím jej škrtila a říkala mu, „lízej“, jež následně soud I. stupně odůvodnil podrobným popisem pravděpodobné polohy poškozeného ve vozidle, stejně tak deskripcí pravděpodobné polohy obžalované a dále se soud I. stupně věnoval úvahám, jimiž mělo být odůvodněno, že poškozený měl lízat právě zevní genitál obžalované, když konstatoval, že, to, co měl (poškozený) lízat, považuje soud za zevní genitál obžalované, mj. proto, že poškozený popsal, že to, co měl lízat, cítil, ale nedokázal tento pach/vůni přirovnat k ničemu jemu známému, což je logické, neboť vzhledem ke svému věku a absenci sexuálních zkušeností tento pach/vůni znát nemohl. Zevní genitál je přitom nepochybně místem vydávajícím specifický pach/vůni (na rozdíl od stehen, lýtek či břicha).“ Vrchní soud v Praze dává nalézacímu soudu za pravdu, že vzhledem k prostorovému rozložení vozidla a pravděpodobné poloze obžalované i poškozeného v něm zřejmě pokyn nesměřoval k lízání břicha obžalované. Je třeba se ale pozastavit nad tím, že soud I. stupně striktně vyloučil, že by pokyn obžalované mohl směřovat kupř. k lízání kolen, lýtek či stehen obžalované, ačkoli se poškozenému pochopitelně, neboť měl zavázané oči, nepodařilo přesvědčivě popsat, jakou část těla obžalované (a zda vůbec těla) měl lízat. Poškozený byl ve svém popisu (nejen) této situace velmi skoupý, s ohledem na nevhodnost jeho výslechu či vyšetření již další podrobnosti zjištěny být nemohou. Pokud poškozený nedokázal popsat, co měl lízat, nelze, aby za něj v takovéto míře domýšlel tvrzení soud I. stupně a nepřípustně tak dokresloval skutkový děj, neboť trestní řízení je ovládáno mimo jiné zásadou, v pochybnostech ve prospěch obžalovaného, resp. obžalované“. Stejně jako, vůni/pach zevního ženského genitálu“ poškozený nemusel znát a dokázat dostatečně přesvědčivě popsat kupříkladu pach potu, a vzhledem k místu páčání skutku kupř. pach benzínu, nafty, latexu, neboť by nebylo neobvyklé, kdyby se ani s těmito pachy/vůněmi poškozený doposud nesešel, či sice setkal, ale přesto je nebyl schopen popsat. Rovněž u dalšího skutku sexuální podtext soud I. stupně dovozuje pouze z toho, že jednání obžalované se uskutečňovalo či se mělo uskutečnit ve vztahu k pohlavním orgánům, ať už skutečně (zasouvání neznámého předmětu ... poškozeného) či hypoteticky (pokyn k lízání zevního ženského genitálu obžalované), aniž by se dostatečně zabýval úmyslem obžalované se na poškozeném pohlavně uspokojit, jak je skutkovou podstatou vyžadováno, či možností prostřednictvím pohlavních orgánů působit poškozenému bolest či trýzeň a vykonávat tak prostě, byť neméně závažné násilí, k čemuž se Vrchní soud v Praze závěrem přiklonil.

36. Ačkoli se tedy jednání obžalované prvotně mohlo jevit jako vedené úmyslem se sexuálně uspokojit či uspokojovat, je nezbytné na celkové jednání obžalované nahlížet komplexně a neopomíjet závěry znaleckého posudku vypracovaného dne 17. 12. 2020 doc. MUDr. J. Zvěřinou, CSc., prof. PhDr. P. Weissem, PhD., DSc. (viz závěry shora řečené). Nelze totiž dovozovat, že páchané násilí samo o sobě apriori odůvodňuje možnost bez dalšího kvalifikovat posuzované jednání jako trestný čin znásilnění. Takový závěr ostatně vyplývá i z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2013, sp. zn. 4 Tdo 525/2013, a tedy to, že násilné týrání může mít

i povahu sexuálního násilí, kupříkladu orální sex, jenž byl jedním z prvků jednání, které ve svém souhrnu naplnilo znaky skutkové podstaty trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, kdy závěry zde učiněné lze uplatnit i v nyní posuzovaném případě, a to tím spíše v situaci, kdy ani není prokázáno, že poškozený byl skutečně vyzván k lízání zevního pohlavního orgánu obžalované, a tedy sexuální podtext je podstatnou měrou do posuzovaného jednání včítán.

37. Dle stávající judikatury je třeba za týrání považovat zlé nakládání se svěřenou osobou vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pocítuje jako těžké příkoří. Trvalost pachatelova jednání je přitom nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání, přičemž se nevyžaduje, aby šlo o jednání soustavné. Může jít o zlé nakládání působením fyzických útrap, ale i zlé nakládání v oblasti psychické. Nevyžaduje se přitom, aby u týrané osoby vznikly následky na zdraví. Z hlediska zavinění je třeba úmyslu (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1935 1943 s.) Pro týrání je typické, že jej týraná osoba pocítuje pro jeho bolestivost, hrubost, a bezohlednost jako těžké příkoří. Zároveň týrání musí vykazovat určité souvislé jednání nebo alespoň opakovanost takového jednání a v tomto smyslu musí mít určitou trvalost. Přitom tato trvalost pachatelova jednání není zákonem vymezena, není ani znakem základní skutkové podstaty. Nevyžaduje se sice, aby šlo vždy o jednání soustavné nebo delší dobu trvající (to je až okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 198 odst. 2 písm. d) –, páchá-li takový čin delší dobu“), ale je třeba, aby splňovalo určitou míru trvalosti, která se v závislosti na intenzitě zlého nakládání, hrubosti a krutosti projeví ve zmíněném těžkém příkoří. Trvalost týrání je třeba posuzovat vždy ve spojení s jeho intenzitou, přičemž se uplatní pravidlo, že čím je týrání intenzivnější, tím kratší dobu může trvat a naopak, tedy jinak řečeno, kratší doba trvání týrání může být vyvážena jeho vyšší intenzitou a nižší intenzita zase délkou trvání; vždy však musí jít o takovou intenzitu, aby se vůbec jednalo o týrání (ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. § 198 (Týrání svěřené osoby). In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2480, marg. č. 3).

38. Ačkoli posuzované jednání obžalované trvalo přibližně 3 – 4 roky, k útokům docházelo v době, kdy poškozený trávil čas v domácnosti svého biologického otce, který v té době s obžalovanou žil, přičemž poškozený zde trávil čas o víkendy, a to jednou za 14 dní, přičemž jednotlivá jednání se uskutečňovala vždy „jednou“, tedy nikoli opakovaně, s výjimkou zavírání poškozeného do kumbálu, ve vztahu k němuž počet případů nebyl zjištěn. Přestože se násilné epizody neodehrávaly pravidelně, je nezbytné zohlednit intenzitu, v jaké byla narušována tělesná integrita poškozeného, a to zejména v případě, kdy mu byl obžalovanou zasouván neznámý předmět Poškozený byl osobou nízkého věku (čin páchán v době, kdy poškozenému byly 4 roky – 7 let), obžalovaná byla autoritou a osobou s výraznou silovou převahou. Závěr, že se jednalo o týrání, nikoli o znásilnění či vydírání, podpořila i konstatování učiněná ve znaleckém posudku PhDr. [jméno] [příjmení], a to zejména, že kvalita následků na poškozeném je podstatně bližší typickým následkům týrání (zejména týrání emočního), než následkům sexuální traumatizace. Pro naplnění znaku „týrání“ u dítěte je třeba vždy posuzovat konkrétní povahu a důraznost použitých opatření a výchovných metod, intenzitu, s níž je působeno na fyzickou nebo psychickou integritu dítěte. Pokud užitá prostředky a opatření přesahují pro dítě únosnou hranici a znamenají jeho fyzické utrpení nebo psychické strádání a jsou spojené s jeho ponižováním, čímž je ohroženo jeho blaho a tělesné nebo duševní zdraví, není podstatné, že pachatel trestá dítě z výchovných důvodů (R 34/2020). I v tomto případě Vrchní soud v Praze shledává, že primárním motivem jednání obžalované bylo zřejmě potrestat poškozeného z výchovných důvodů. Obžalovaná k výchovnému působení volila zcela nepřijatelné prostředky a způsoby, jimiž působila poškozenému fyzické utrpení a narušovala jeho lidskou důstojnost.

39. S ohledem na to, že odvolací soud posoudil jednání obžalované jako přečin týrání svěřené osoby dle § 198 odst. 1 tr. zákoníku, nutně revidoval také soudem I. stupně uložený trest. Nelze opomenout skutečnost, že obžalovaná je matkou pouze několikaměsíčního dítěte, a jakkoli nelze

odhlédnout od prokázané viny obžalované, je nezbytné v otázce ukládání výše trestu obžalované zohlednit nejlepší zájem dítěte. Vrchní soud v Praze se proto v souladu s nálezem Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2020, IV. ÚS 950/19, zabýval kritérii nejlepšího zájmu dítěte jako faktorem pro neuložení nepodmíněného trestu odnětí svobody jeho rodiči (či jiné pečující osobě), jež zesilují a zeslabují zejména tato kritéria: míra péče obžalované o dítě (zejména jde-li o výlučnou pečující osobu, či nikoliv); míra faktické závislosti dítěte na obžalované (s ohledem na věk, zvláštní potřeby dítěte atd.); hloubka emočního vztahu dítěte k obžalované; míra, v jaké byl čin spáchán vůči dítěti; míra ohrožení řádného vývoje dítěte v případě, že rodič zůstane na svobodě atd.

40. Ze spisového materiálu se podává, že obžalovaná k dnešnímu dni pečuje o několikaměsíční dítě, což samotné svědčí o vysoké míře a nezbytnosti péče zejména matky o dítě, byť není výlučnou pečující osobou, přesto je v takto nízkém věku dítěte matky její role velmi obtížně zastupitelná, není nezastupitelná. Fakticky je v tomto období dítě na obžalované jako matce téměř ve všech oblastech života závislé, neboť mu poskytuje výživu, blízkost, bezpečím, tedy uspokojuje základní životní potřeby důležité pro zdárný další vývoj dítěte. Hloubku emočního vztahu dítěte k obžalované nelze přímo vyjádřit, bezpochyby je zde však vysoký zájem na tom, aby se emoční vztah dítěte a matky prohluboval. Nutno též zohlednit skutečnost, že trestný čin nebyl spáchán ve vztahu k vlastnímu dítěti obžalované, a nutno poukázat na to, že obžalovaná s otcem poškozeného již nežije, tedy nesdílí společnou domácnost a je velmi nepravděpodobné, že by tak byl poškozený obžalovanou znovu ohrožen, míra ohrožení řádného vývoje vlastního dítěte, resp. dětí či poškozeného je v případě, že obžalovaná zůstane na svobodě v kontextu shora řešeného velmi nízká. Současně obžalovaná nebyla dříve trestána, ani nebylo zjištěno, že by byla její náprava ztížena. Otázkou uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody Vrchní soud v Praze zabýval také v kontextu rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2020, č. j. 8 Tdo 423/2020-2544, dle něhož obžalovaná dle § 168 odst. 1 písm. a) vydávala dítě, aby ho bylo užito jiným k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování, přičemž se jednalo o vlastní dítě obžalované. Ani zde se Nejvyšší soud neztotožnil s uložením nepodmíněného trestu odnětí svobody obžalované. Při zohlednění závěrů rozhodovací praxe také Vrchní soud v Praze ve vztahu k výši trestu dospěl k níže uvedeným závěrům.

41. Vrchní soud v Praze zohlednil veškeré okolnosti případu, a rovněž skutečnost, že obžalovaná nyní vychovává velmi malé dítě, kromě toho vychovává další děti, přičemž u žádného z nich nebylo shledáno, že by byly působením obžalované ohrožovány ony, či jejich vývoj, nejsou tedy dány podmínky pro uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Vrchní soud v Praze tedy konstatuje, že je na místě obžalované uložit trest odnětí svobody na samé horní hranici možného odkladu výkonu trestu v trvání tří let s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v trvání 5 let.

42. Vrchní soud v Praze rovněž uložil obžalované, obdobně jako soud I. stupně, podle § 228 odst. 1 tr. řádu povinnost nahradit poškozenému nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč. Jak bylo uvedeno např. v judikatorním rozhodnutí Nejvyššího soudu v Brně pod sp. zn. 8 Tdo 46/2013, nemajetková újma byla do trestního řádu zavedena zákonem č. 181/2011 Sb., který s účinností ode dne 1. 7. 2011 vedle náhrady škody zakotvil mimo jiné i nemajetkovou újmu, a proto je podle § 43 odst. 3 tr. ř. poškozený oprávněn také navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit v penězích škodu nebo nemajetkovou újmu, jež byla poškozenému trestným činem způsobena. Za nemajetkovou újmu se v ustálené soudní praxi považuje příkoří, které se projevuje jinde než na majetku (např. v osobní sféře). Nepřímo však může mít i majetkové důsledky. Podle druhu práv, do nichž bylo zasaženo, může obecně jít o nemajetkovou újmu všeobecně osobnostní, spotřebitelskou, soutěžní, uměleckou, vědeckou atd., přičemž není ani vyloučen souběh více druhů nemajetkové újmy v různých sférách a právních vztazích. Za způsobenou nemajetkovou újmu vzniká soukromoprávní odpovědnost, v rámci níž způsobitel (zasahovatel) za ni odpovídá, přičemž existence zavinění a jeho formy může mít podle okolností vliv na formu i míru zadostiučinění (satisfakce), které může mít v závislosti na povaze

porušeného práva podobu reparaace (náhrady) peněžité i nepeněžité. Vychází se zde z občanskoprávní úpravy (např. § 2894 odst. 2, § 2951 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Finanční zadostiučinění za nemajetkovou újmu lze poškozenému přiznat, pokud není postačující morální zadostiučinění a neoprávněným zásahem došlo ke snížení důstojnosti fyzické osoby či její vážnosti ve společnosti ve značné míře. Za takovou značnou míru zásahu do důstojnosti a vážnosti fyzické osoby se považuje zejména újma, kterou tato fyzická osoba vzhledem k povaze, intenzitě, opakování, trvání a šíři okruhu působení nepříznivého následku spočívajícího ve snížení její důstojnosti či vážnosti ve společnosti pocítuje a prožívá jako závažnou. Ač se určení výše tohoto zadostiučinění stává předmětem volného uvážení soudu, musí soud v každém jednotlivém případě vycházet z úplného skutkového stavu, a v tomto rámci se opírat o zcela konkrétní a přezkoumatelná hlediska. Rovněž se požaduje, aby šlo o takový zásah, který je objektivně způsobitelný vyvolat nemajetkovou újmu a který spočívá v porušení nebo ohrožení osobnosti fyzické osoby a v její fyzické integritě. Musí se jednat o zásah neoprávněný, resp. protiprávní a musí být dána příčinná souvislost mezi oběma uvedenými předpoklady. Podle názoru Vrchního soudu v Praze zde jsou dány všechny zákonné podmínky pro přiznání nemajetkové újmy v penězích. Bylo prokázáno, že poškozený byl jako dítě nízkého věku vystavován v otcově domácnosti podnětům, které ohrožovaly jeho vývoj. Poškozený dosud vykazuje známky emoční poruchy, a to zvýšené úzkosti s napětím a ostražitostí. Přitom ze znaleckého zkoumání bylo zjištěno, že tuto emoční poruchu je logické připsat faktorům, jímž byl poškozený vystavován, a jež na něj působily v otcově domácnosti. Obžalovaná svým trestným jednáním významně zasáhla do osobnostních práv poškozeného a ohrozila jeho důstojnost. Odvolací soud vzal všechny tyto skutečnosti v úvahu, vzal v úvahu délku a intenzitu trestně postižitelného jednání obžalované a s přihlédnutím k osobním, majetkovým a výdělkovým možnostem obžalované považuje, obdobně jako soud I. stupně, za přiměřenou částku 250 000 Kč jako nemajetkovou újmu v penězích. Vrchní soud v Praze se rovněž ztotožnil se závěrem soudu I. stupně, jež podle § 228 odst. 1 tr. ř. dále uložil obžalované povinnost nahradit matce poškozeného, [jméno] [příjmení], nemajetkovou újmu, ve výši 50 000 Kč, neboť tato jistě mohla pocítovat újmu chlapce do určité míry jako svou vlastní, nicméně vzhledem k okolnostem i vlastní rozhodovací praxi Vrchní soud v Praze navzdory skutečností namítaným v odvolání poškozených nepřistoupil k navýšení požadované částky. A ačkoli to v odvoláních namítáno nebylo, upravil Vrchní soud v Praze příslušný výrok soudu I. stupně tak, že v něm vyjádřil výši zákonného úroku z prodlení platného ke dni 9. 7. 2021, neboť od tohoto data jej také přiznával. Jelikož tedy nebylo poškozeným přiznáno v plném rozsahu to, co požadovali, odkázal Vrchní soud v Praze poškozené z výše uvedených důvodů se zbytkem uplatněných nároků podle § 229 odst. 2 tr. řádu na řízení ve věcech občanskoprávních a jejich odvolání, obdobně jako odvolání státního zástupce, jako nedůvodné podle § 256 tr. ř. zamítl.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není další řádný opravný prostředek přípustný. Za splnění podmínek § 265a a § 265b trestního řádu však lze proti němu podat dovolání, a to ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení prostřednictvím soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud České republiky. Právo podat dovolání přísluší nejvyššímu státnímu zástupci pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch odsouzeného, a dále odsouzenému pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Odsouzený tak může učinit pouze prostřednictvím obhájce. Podání odsouzeného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. V dovolání musí být vedle obecných náležitostí podání (§ 59 odst. 3 trestního řádu) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu i z jakých důvodů dovolatel napadá a čeho se domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) - l) trestního řádu nebo § 265b odst. 2 trestního řádu, o které se dovolání opírá. Nejvyšší státní zástupce je povinen v dovolání uvést, zda

je podává ve prospěch nebo v neprospěch odsouzeného. Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

Praha 23. května 2024

Mgr., Bc. Viktor Mach
předseda senátu